

Katedra ruského a francouzského jazyka

Pedagogická fakulta

Západočeské univerzity v Plzni

Veleslavínova 42

306 14 Plzeň

tel. 377 63 6171

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: bakalářská

Posudek : oponenta

Práci hodnotil(a): Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Práci předložil(a): Oksana Shuiga

Název práce: Lexikální archaismy a historismy (na materiálu ruské literatury 19. století)

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Autorka si stanovila cíl, který je v souladu se zásadami pro vypracování bakalářské práce. Bod dva „zásad“ - **analýza umělecké tvorby 19. století (Petrohradské povídky N.Gogola) považujeme za stěžejní, ten však splněn nebyl. Proto konstatujeme, že cíl práce byl splněn pouze částečně.**

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

V úvodu mimo jiné autorka uvádí, že díky využití učebnic vydaných od r.1966 do současnosti, mohla provést analýzu aktivní a pasivní slovní zásoby v uměleckém díle. S tímto tvrzením se neztotožňujeme, protože pro provedení analýzy uměleckého díla nejsou důležité učebnice, ale slovníky a především kontext uměleckého díla. Posuzovaná práce je rozdělena do dvou stěžejních kapitol. První pod názvem „Archaismy a historismy v lexikálním systému“ (9-25) se zabývá základními pojmy jako je slovo, dále principy klasifikace slovní zásoby z hlediska jejího původu, oblasti použití, expresivní a stylistické funkce. Název poslední podkapitoly 1.2.4 «Принцип классификации лексики с точки зрения её использования» je poměrně obecný, až z dalších pasáží je zřejmé, že se jedná o klasifikaci z hlediska aktivní a pasivní slovní zásoby a její stručnou charakteristiku (24-26). V této části se nabízelo pro vysvětlení pojmů využití příkladů z vlastní excerpce solidně podložené slovníkovými údaji. To se však nestalo, neboť autorka pravděpodobně takovou excerpce nedisponuje.

K první teoretické kapitole konstatujeme, že je informativní, popisná, bez vlastních postřehů a srovnání různých zdrojů literatury, úvodní pasáže týkající se slova a dalších základních pojmů považujeme za nadbytečné. Za stěžejní považujeme právě zmíněnou poslední podkapitolu, která má bohužel pouze informativní charakter a postrádá příklady z vlastní excerpce zvoleného uměleckého díla.

Druhá kapitola «Значение архаизмов и историзмов в художественном тексте» měla být věnována analýze Petrohradských povídek N.V.Gogola. Místo solidní analýzy zvoleného uměleckého díla nalézáme pouze dva obecné citáty (27), za nimi pak následují čtyři příklady, charakterizované jako zastaralé či historické. Na nich autorka demonstuje princip klasifikace archaismů a historismů v připojeném abecedně seřazeném

slovníčku (29-42). Z uvedených příkladů ani ze slovníčku není jasné, odkud autorka čerpá zjednodušený výklad slov a s tím i spojené často nesprávné zařazení lexému k zastaralým výrazům. K nim řadí např. lexémy чиновник, господин, извозчик, лорнет, мастеровой, мужеский, передняя, сударь, стругук. Spojení надворный советник charakterizuje na s.28 jako zastaralé, na s. 40 pak jako historický pojem. Lexém чиновник uvádí mezi archaismy (37) s poznámkou, že se jedná o historismus. Nepřesnosti, ale především neoprávněné zjednodušené chápání některých uvedených výrazů a jejich řazení k archaismům považujeme za mylné. Vůbec není zřejmé, jak a podle čeho autorka klasifikovala svoji excerpci. Rovněž nebere v úvahu fakt, že do určité míry zastaralé lexémy se mohou opět navracet do aktivního použití.

Za zásadní nedostatek považujeme absenci lingvistického rozboru zvoleného uměleckého díla (teoretickou i praktickou). Uvedené příklady ve slovníčku jsou diskutabilní a jejich výklad není podložen žádnými solidními zdroji. Usuzujeme tak podle zpracování uvedených pasáží a rovněž na základě přiloženého seznamu použité literatury. Dovolíme si tvrdit, že akademik V.V.Vinogradov, přestože byl nejen významným lingvistou, ale i literárním vědcem, není autorem uváděného výkladového slovníku (47), který byl vydán v r.2010. V seznamu literatury není uveden jediný zdroj zabývající se teoretickou analýzou uměleckého textu (Лотман atd.). I na internetových stránkách jsou k dispozici učebnice zabývající se analýzou uměleckého textu (В.И.Тюпа aj.); v seznamu použité literatury převládají gramatické příručky (Валгина, Розенталь, Шанский aj.).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Bakalářská práce má rozsah 44 tištěných stran psaných v ruštině, z hlediska formálního je práce vypracována přehledně, autorka dodržuje odkazy na použitou literaturu, místy se objevují stylistické nepřesnosti, gramatické chyby a překlepy, např. нуждаются в *дополнение* (správně в *дополнении*) пояснений (6), мы можем *незнать* (не *знать*) (6), можно *допостить* ошибку (6), что osložitelo by к примеру изучение родного языка и *иностранных* (10), *принадлежность* (17), исследования лексических явления (43). К типickým lexémům ruského původu řadí dnes již knižní a zastaralé *будущность* (18), používá zkomolené či neexistující výrazy, jako *общеупотребительская* лексика (19), *совокупность* слов и словосочинений (20), *устариват* ли слово (25), vyskytují se pravopisné prohřešky: *разделил* (22), *инные* причины (22), *пассивный* (23), для коммуникативных целей (43) aj.; věty často začínají slovy *но*, *также* atd. Součástí práce je bibliografický aparát, především již zmíněné gramatické příručky a slovníky v elektronické podobě. Použitá literatura by snad dostačovala k vypracování seminární práce, nikoli bakalářské. Posuzovaná práce nezahrnuje žádné přílohy, tabulky ani grafy. V přiloženém resumé v češtině jsou stylistické chyby.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.)

Celkově bakalářská práce působí poněkud nesourodě, první obšírná kapitola má kompilační charakter, snaží se pojmut velmi mnoho termínů z oblasti lexikologie. Přestože tyto pojmy do určité míry s tématem souvisí, jejich zařazení se jeví jako nadbytečné na úkor schematicky vysvětlených stěžejních pojmů – historismus a archaismus. V teoretické části postrádáme využití příkladů z vlastní excerpce. Druhá praktická část je nedostatečně a povrchně zpracovaná. Autorka pravděpodobně nepochopila, co je to analýza uměleckého textu, neprostudovala si odpovídající odbornou literaturu a uváděné příklady jsou nedostatečně vykládány a rovněž závěr poměrně obecný.

Bakalářskou práci s výhradami doporučuji k obhajobě v podzimním termínu 2015/2016.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Vysvětlíte stručně pojem slovníkové heslo a uveďte vhodný příklad korespondující se tématem bakalářské práce
2. Vysvětlíte kritéria a způsob zpracování výkladového slovníčku
3. V jaké oblasti (či oblastech) se v analyzovaném díle nejčastěji objevují archaismy a historismy?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: d o b ř e

Datum: 27.08.2016

Podpis:

Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

